

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 2.....הלכתא למשיחא
- א. ולמה אמרו אחת גדולה ואחת קטנה כדי שיהו האומנין נוטלין בקטנה ומחזירין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה 2.....
- 2.....הלכה למעשה
- ב. לעולם תהא אימת מלכות עליך שנא' וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר ואילו לדידיה לא קא"ל 3.....
- 6.....הלכתא למשיחא
- ג. נותן שתים מערכות של שש ושש ואם נתן אחת של ארבע ואחת של שמונה לא יצא שתים של שבע שבע רבי אומר רואין את העליונה כאילו אינה...ונתת על המערכת לבונה זכה על בסמוך אתה אומר על בסמוך 6.....
- ד. כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית חוץ מארון שארכו לרחבו של בית ... כך היה מונח מדבדיו כך היה מונחין ... לא יראו החוצה הא כיצד דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה 7.....
- ה. אף הני נמי מזרח ומערב 8.....
- ו. מנורה גופה צפון ודרום הוה מנחה ... אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מצדדין פניהם כלפי נר אמצעי ... מכאן שאמצעי משובח 9.....
- 9.....הלכה למעשה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

דף צח.

הלכתא למשיחא

א. ולמה אמרו אחת גדולה ואחת קטנה כדי שיהו האומנין נוטלין בקטנה ומחזירין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה

כשפוסקין עם¹ האומנין לבנות במקדש ובעזרות, פוסקין עמהן כך וכך אמה בכך וכך סלע, באמה בת חמשה טפחים שהיא בת עשרים אצבע².

וכשמושחין להן מה שבנו מושחין ומחשבין להן באמה גדולה בת ששה טפחים ואצבע שהיא עשרים וארבע אצבעות, וי"א עשרים וחמש כדי שלא יבואו לידי מעילה, מפני שאין מדקדקין במשיחה.

ודוקא בסתם בנין אבל אם פוסקין עמהם לבנות בטבלא של כסף וזהב שהוא דבר יקר מאד אין צריכין להוסיף על כל אמה רק חצי אצבע³.

הלכה למעשה

¹ רמב"ם הלכות מעילה פרק ה הלכה ה

² בת חמשה טפחים וצ"ע שהוא נגד המשמעות דשם משמע דהיו מודדין הכל באמה בת ששה טפחים רק שהיו מחזירין באמה בת ששה טפחים וחצי אצבע ככספא ודהבא ובבניינא היו מחזירין באמה בת ששה טפחים ואצבע וכן פירש רבינו בעצמו בכלים שם ולכן צריך עיון מה שכתב כאן ומרן העיר במה שלא חילק בין כספא ודהבא לבניינא יעו"ש ולא הרגיש בדבר גדול מזה. ואולי כאן חזר בו רבינו ופירש הא דאיתא שם למה אמרו אחד גדולה ואחת קטנה דקטנה היא בת חמשה טפחים דאילו בת ששה טפחים מיקרי בינונית כמבואר שם ושם וצ"ע. הר המוריה שם

³ תורת הקדשים מה: אות ס, ועיין זה תודה שם ד"ה ולמה אמרו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת מנחות

ב. לעולם תהא אימת מלכות עליך שנא' וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר ואילו לדידיה לא קא"ל

כבר התבאר במסכת זבחים דף קב. שכבוד גדול נוהגין במלך⁴, ומשימין לו אימה ויראה בלב כל אדם, שנאמר (דברים יז פסוק טו) שום תשים עליך מלך שום תשים שתהא אימתו עליך,

אף מלכי אומות העולם בכלל חיוב זה, והוא הנקרא כבוד מלכים. ויש שהוזכר בשם אימת מלכות. וכן דרשו⁵ את הכתוב (שמות ו פסוק יג) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וַיֵּצִיאוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְגו', ציום לחלוק כבוד למלכות. ועוד אמרו לעולם תהא אימת מלכות עליך, שנאמר (שם יא פסוק ח) וַיִּרְדּוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֵלֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִי לֵאמֹר וְגו', ולא אמר וירדת אלי והשתחווית לי. וכן דרשו⁶ בענין זה את הכתוב (שם ב פסוק ג) פֶּן יִפְגַּעֲנוּ בְּדָבָר אֹז בְּחָרֵב וְלֹא אָמַר פֶּן יִפְגַּעֲךָ, ללמדך שחייב אדם לחלוק כבוד למלכות. ויש שלמדו בן ממה שנאמר (מלכים א יח פסוק מו) וַיֵּד ה' הִיָּתֵה אֶל אֱלֹהֵיהֶם וַיִּשְׁנֵם מִתְנִיּוֹ וַיִּרְץ לִפְנֵי אֶחָב וְגו', משום כבודו, שאין דרך מלכים ללכת יחידי.

חיוב זה לנהוג כבוד אף במלכי אומות העולם, יש מן האחרונים⁷ שכתב שהוא מן התורה, שהרי למדו בן מן הכתוב שהזהיר הקדוש ברוך הוא למשה על כך. ויש שכתב⁸ שדוקא כשמדבר עם מלכי אומות העולם צריך לחלוק להם כבוד, והוא ממדת דרך ארץ, שהרי הקדוש ברוך הוא חפץ בכבודו, אבל לטרוח לראותן אינו מחויב משום כבודו.

⁴ רמב"ם הלכות מלכים פרק ב הלכה א

⁵ מכילתא בא פי"ג. ועיי' שמות רבה פ"ז ג: אמר הקדוש ברוך הוא היו נוהגין בו כבוד וחלקו כבוד למלכות אף על פי שאני צריך לעשות בו את הדין

⁶ שמו"ר פ"ה טו.

⁷ שו"ת חתם סופר או"ח סי' קנמ, ושם הו"מ סי' קצ, שהיא מצוה רבה וגדולה

⁸ מחצית השקל על המנ"א סי' רכד סי"ק ז. ועיי' תנחומא וישלח ג: למדה תורה דרך ארץ לחלוק כבוד למלכות. ועיי' דרך ארץ, כרך ז. ועיי' סנהדרין פב א: מלכא הוא ולא אורח ארעא לבזויי, וכעיי"ז שם קד א, ושם קח ב: אורח ארעא למימרא למלכא הכי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אף מלך רשע, י"א⁹ שראוי לחלוק לו כבוד, וי"א¹⁰, שמלך רשע אין חיוב לכבודו, וי"א¹¹ שלא אמרו שיש לכבוד מלך רשע אלא ממדת חסידות.

בכלל מלך, שאמרו שחייבים בכבודו, י"א¹², שהוא כל שליט או שר שמברכים עליו בראייתו¹³, ואפילו הוא במדינה אחרת.

וכבר התבאר במסכת ברכות דף נח. שמצוה להשתדל לראות מלכים¹⁴, אפילו מלכי אומות העולם.

וגדולה מצוה זו שיכול¹⁵ לבטל אדם מלימודו כדי ללכת ולראות בכבוד מלך, והתירו לכהנים ליטמאות בטומאה דרבנן לצורך כך, וגם חייבו להוציא ממון על זה.

ואחר שראה את המלך ובירך עליו שנתן מכבודו ... כנ"ל יאמר¹⁶ "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתזכנו לראות פני מלך ישראל משיח צדקנו, ולברך את שמך מלכנו, אשר חלק מכבודו ליראיו, ובימינו ובימינו תושע יהודה, וישראל ישכון לבטח".

אחר שראה המלך פעם אחת, לא יבטל יותר מלימודו לראותו. אם לא שבא בחיל ובכבוד גדול יותר¹⁷.

אם על המלך¹⁸ או בפמליית המלך יש צלמים, או פסלים של ע"ז (ובכלל זה הצלב). אסור ללכת לראותו, וכל שכן אם יש בפמליית המלך נשים, ההולכות בבגדי פריצות

⁹ עי' ח"א מהרש"א, שהרי למדו חיובו ממה שאמרו כן במלכים רשעים, וכמו שאמרו: מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, והמזלזל בכבודו כאילו פוגע בכבוד המקום. ועיין שו"ת צי"ן אליעזר חלק יט סימן נ

¹⁰ שכן דרשו: ונשיא בעמך לא תאר, בעושה מעשה עמך תומים סי' יז ס"ק ג, בישוב קו' התוס' סנהדרין יט א ד"ה ינאי, שאמרו לו עמוד על רגלך, אף על פי שהיה מלך, לפי שהיה רשע.

¹¹ עי' קונ' זכור זאת ליעקב (בסוף דעת תורה למהרש"ם יו"ד ח"א) אות יב, ושם שכ"נ מרש"י סנהדרין מז א ד"ה על מטה, בחזקיהו שביזה את אביו אחז, אף על פי שהיה מלך

¹² שו"ת חתם סופר או"ח סי' קנט. ועי' שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' יט, השלטונים שאין עול מלך עליהם לשנות דבריהם ודן והורג במשפט מברך עליהם. ועל השרים שממנה המלך בכל עיר ועיר טוב וישר לברך בלא שם ומלכות. מ"ב רכד יב

¹⁴ שו"ע ונו"כ או"ח רכד ט

¹⁵ מ"ב שם וחז"ל יאיר במקור חיים (בקיצור ההלכות) ובשו"ת שבט סופר (חלק אורח חיים סימן יג) ושכן מוכח מדברי הגמרא (ברכות ט ב). ו

¹⁶ כף החיים רכד ס"ק לב

¹⁷ כן הביא המגן אברהם (סק"ז) בשם ספר חסידים (סימן תתקנ). ומשמע שאם לא ראהו מעולם יש לבטל תורה כדי לראותו. וכן כתבו האליה רבה (סוף סק"ו) והחיי אדם (כלל סו אות ו') והמגן גבורים (אלף המגן ס"ק יא) והחסד לאלפים (ס"ק יא) והערוך השלחן (סעיף ו') והגדולות אלישע (ס"ק מז) והכף החיים (ס"ק כח).

¹⁸ כן כתבו החז"ל יאיר במקור חיים (בקיצור ההלכות) והמהרש"ם בדעת תורה, על פי דברי ספר חסידים (סימן תלה). וכן כתב החסד לאלפים (ס"ק יא).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וחציפות, אפילו המה נכריות שלא מזרע ישראל כלל, אסור ללכת לראות פמליה כזו, וההולך לראותם יצא שכרו בהפסדו.

ועוד התבאר שם שהרואה מלך ישראל (כגון בזמן בית ראשון¹⁹, או לעתיד לבוא כשיבוא מלך המשיח) אומר²⁰ – בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁחַלַק מִכְבוֹדוֹ לִירְאֵיו.

הרואה מלך מאומות העולם אומר – בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁנַתַּן מִכְבוֹדוֹ לְבָשָׂר וָדָם.

הברכה היא על כבוד המלכות. ולפיכך כל שרואה²¹ את המלך בתפארתו לבוש בבגדי המלכות ושומרי ראשו ופמלייתו סביבו בבגדים מיוחדים ובכלי זינם וכו', והוד והדר נשקף לעין כל רואה, ואפילו עומד מרחוק, כל שרואה את המלך ופמלייתו (ואפילו נעזר ע"י משקפת). אזי יש לברך ברכה זו בשם ומלכות, גם אם אינו רואה את פניו או גופו ממש. ולכן גם על מלכה אפשר לברך ברכה זו, כיון שאין צריך לראות דמותה ממש.

¹⁹ שבבית שני דינם כמלכי ישראל הרשעים של בית ראשון עיין לרבינו מנוח (פרק י' מהלכות ברכות הלכה יא) שכתב, דסתם מלך ישראל חכם וירא שמים הוא, שהרי אפילו מלך ממלכי בית דוד אין מתמנין אלא אם כן היה בו חכמה ויראת שמים ומדקדק במצות, כדכתיב גבי דוד כשהכניח לו ולזרעו המלוכה אמר אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו וכו', מה שאין כן מלכי אומות העולם שכיון שהוא בנו של מלך אין מקפידים אם חכם הוא או סכל עובד אלילים או לא, ומשום הכי לא תקנו לומר בהם "יראיו" אלא "בשר ודם". ומשום כך בשו"ת ציון לנפש חיה (סימן קכו) כתב שאין לברך כלל על מלך רשע. אבל בשו"ת לב חיים חלק ג' (סימן נה) כתב בפשיטות שיש לברך על מלך רשע כאחאב וכירבעם בן נבט. (ועיין עוד בספרו החפץ חיים סימן צד אות בט). ויש לסייעו ממה שכתב המהרש"א זבחים (קב. ד"ה וישנס) לבאר דברי הגמרא שם, שיש לכבד מלך רשע. ועיין בשו"ת התם סופר (חלק השן משפט סימן קצ, וחלק ו' סימן פד בד"ה עוד הרחיב והלאה) ובשו"ת שמע אברהם (סימן יג דף נא ע"ד). ועיין בחזון עובדיה על הלכות ברכות (סוף עמוד תיא) שהעיר מדברי הגמרא בזבחים הנ"ל. אולם לפי דברי המהרש"א לא קשה מיד. ועיין ביפה ללב (סק"ד) שלא יאמר עליו שחלק מכבודו ליראיו אלא שנתן מכבודו לבשר ודם כמו על מלך גוי. והובא בכף החיים (ס"ק כט). וכן כתב במכתבי תורה להאמרי אמת מגור (מכתב סד), שמושל יהודי שאינו ירא שמים אפשר שיש לברך עליו כנוסח שמברכים לאומות העולם. וכן כתב בשו"ת שואל ונשאל חלק א' (סימן עג). אבל הרש"ש (ברכות נה א) כתב שיאמר שחלק מכבודו ליראיו משום שהם מולכים בזכות אבותיהם שהיו צדיקים. ובחזון עובדיה על הלכות ברכות (עמוד תיב) כתב לתמוה על דבריו, דמה יענה על אחאב בן עמרי שהיה רשע בן רשע ולא היה מלך מאת המקום (תוספות סנהדרין כ ב), שבודאי אין לומר עליו ליראיו, ולכן פסק בדברי היפה ללב הנ"ל, שיברך עליו שנתן מכבודו לבשר ודם, וכתב שיאמר כן בלי שם ומלכות. עיין עוד בשו"ת מנחת אלעזר חלק ה' (סימן ז' אות ד') ובשו"ת הלכה למשה מימון (סימן יד) ובשו"ת אבני ישפה חלק א' (סימן מז ענף ב').

²⁰ שו"ע ונו"כ שם ה

²¹ שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' י"ט, שו"ת שבה"ל ח"א סי' ל"ה, שו"ת קנין תורה ח"א סי' ל"ב, שו"ת יחוד"ה ח"ב סי' כ"ח, תשובות והנהגות ח"ב סי' קל"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

הרואה נשיא²² מדינה בכבודו ותפארתו כשהוא מוקף בשריו ועבדיו, אף על פי שהוא נבחר בבחירות דמקורטיות לזמן קצוב, כל שהוא שליט במדינתו באופן שבידו להחליט החלטות חשובות, ואין מעליו מי שישנה ויבטל את החלטותיו, וכגון שאין החלטותיו תלויות באישור הפרלמנט, צריך לברך עליו בשם ומלכות ברכת "שנתן מכבודו לבשר ודם". וכל שכן אם בידו גם סמכות להעניק חנינה למי שנידון למות, או להכריז על מלחמה נגד מדינה אחרת, שצריך לברך עליו.

הלכתא למשיחא

ג. נותן שתים מערכות של שש ושש ואם נתן אחת של ארבע ואחת של שמונה לא יצא שתים של שבע שבע רבי אומר רואין את העליונה כאילו אינה... ונתת על המערכת לבונה זכה על בסמוך אתה אומר על בסמוך

כבר התבאר לעיל דף צו. שדבר ברור בתורה²³ שהוא שתים עשרה חלות כל חלה שני עשרונים, ועורכין אותו שני סדרים, שש חלות בכל סדר, חלה על גבי חלה ובין כל שתי חלות שלשה קנים של זהב כדי שתהיה הרוח מנשבת²⁴ בו²⁵, וסומך כל מערכה בשתי סניפין.

ושני הבזיכין²⁶ שמניחין בהן הלבונה על השולחן בצד המערכות הן הנקראין כפותיו. וכך היו עושיין נותנין²⁷ בצד כל מערכה כלי שיש בו קומץ לבונה שנאמר (ויקרא כד פסוק ז) ונתת על המערכת לבונה זכה, וכלי זה הוא

²² הלכה ברורה סימן רכד סעיף יד

²³ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין שם הלכה ב

²⁴ וכן ברש"י עה"ת שם כתב כן אך לעיל מיניה כתב "וראשי הקנים שבין לחם ללחם סמוכין על אותן פצולין, כדי שלא יכבד משא הלחם העליונים על התחתונים וישברו" וע"כ צ"ל שהיו חלולים כדי שלא יתעפשו והניחום כדי להחזיק את משקל הלחם.

²⁵ פ"י ולא יתעפש ואף דק"ל דסילוקו כסידורו מדכתיב לשום לחם חם ביום הלקחו מ"מ לא היו סומכין על הנס ותדע דכמה שולחנות של שיש היו במקדש כדי שלא יסריח הבשר אף דק"ל לא הסריח בשר הקדש מעולם. מעשה רקח שם

²⁶ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ג הלכה יד

²⁷ תמידין ומוספין שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

הנקרא בוך, נמצאו שני קומצי לבונה בשני הבזיכין, ושוליים היו לבזיכין כדי שיניחום על השולחן. וי"א שהניחו בזיכין על הלחם העליון אחד בסדר זה ואחד בסדר השני.

שינה ועשה המערכות²⁸ פחות משש אפילו אם יש בהם בכללותם כדי שיעור כ"ד עשרונים, כשיעור הלחמים, או שינה סדרם ועשה אחת של ארבע ואחת של שמונה או כל שינוי אחר בסדרם בין יתר בין חיסר לא יצא.

ואם הוסיף על המערכות ועשאן של שבע שבע למרות שעבר על לאו של בל תוסיף²⁹. כשרות, אם יש שיעור כ"ד עשרונים בכל הששה התחתונים שמחשיבים את העליונה כמי שאינה, אולם לדעה הנזכרת שבזיכי העליונה היו מונחים על הלחם לא יצא כיון שהוצין השביעי בין הלחם לבונה.

ד. כל הנלים שבמקדש ארכו לארכו של בית חוץ מארון שארכו לרחבו של בית ... כך היה מונח מדבדיו כך היה מונחין ... לא יראו החוצה הא כיצד דוחקין ובולטין בפרזות ודומין כמין שני דדי אשה

כבר התבאר לעיל דף צה. שכל הכלים³⁰ שבמקדש אורכן לאורכו של בית ורחבן לרוחב הבית כלומר בין מזרח למערב, חוץ מן הארון שהיה אורכו לרוחב הבית בין צפון לדרום, ועמד באמצע הרוחב של קודש הקדשים, שבינו לבין כותלי קודש הקדשים היה עשר אמות לכל רוח, ומכיון שכל רחבו של קודש הקדשים היה עשרים אמה, אמרו שהארון עצמו בנס היה עומד, שאינו ממועט ממדת רוחב הבית כלום, ומקום ארון אינו מן המדה³¹.

²⁸ תורת הקדשים מו. אות פ ועיין זבח תדה שתמה על הרמב"ם אמאי לא הזכיר כלל דינים אלו.

²⁹ זבח תודה שם ד"ה רבי. ועיין אלה המצות ל"ת שיג

³⁰ רמב"ם הלכות בית הבחירה שם הלכה יב

³¹ כמבואר במגילה י:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מכלל מצות עשית הארון לעשות לו בדים מעצי שטים מצופים זהב וטבעות של זהב לשאת אותן³², הטבעות היו קבועות לרחבו של ארון, מכאן ומכאן, שהארון ארכו למזרח, והטבעות שתיים בצפון, אחד בראש המזרחי ואחד בראש המערבי, ושתיים בדרום, אחד בראש המזרחי ואחד בראש המערבי³³, וארכו של הארון מפסיק בינתיים, כדי שיהיו שני בני אדם הנושאים את הארון מהלכים ביניהם.

הבדים היו בקודש הקדשים לארכו של בית מצד מזרח למערב לרחבו של הארון, והיו בולטים כנגד הפרוכת. ולהלן יתבאר אופן הנחת המנורה.

דף צח:

ה. אף הני נמי מזרח ומערב

כבר התבאר ביומא נא. שהשלחן היה³⁴ ארכו שנים עשר טפה ורחבו ששה טפחים, והיה מונח בצפון ההיכל בצד ימין הנכנס ארכו לאורך הבית כלומר ממזרח למערב, ורוחבו לרוחב הבית מצפון לדרום.

³² נחלקו ראשונים: יש סוברים (רש"י ורמב"ן שמות כה) שהיו רק ארבע טבעות ושני בדים, ומה שנאמר: ושתי טבעות על צלעו האחת ושתי טבעות על צלעו השנית, אלו הן ארבע הטבעות האמורות בתחילה הנתונות בפעמות. ויש סוברים (תוס' יומא עב א ד"ה כתיב; ראב"ע שמות שם) שהיו שמנה טבעות, ארבע שבפעמות וארבע שבצלעות, וארבעה בדים, או שני בדים בטבעות העליונות כלכד. ואף במקום הטבעות מחלוקת. יש סוברים (רש"י שמות שם; פי' הטור עה"ת שם בשם הרא"ש) שהיו קבועות בזויות העליונות, סמוך לכפורת, נמצא שהארון היה נישא למטה מכתפות ומגיע סמוך לארץ, אבל לא היו ממש בזויות העליונות, שהרי אמרו: כל משא הנישא במוטות, שני שלישי מלמטה ושלישי מלמעלה, אלא רחוקות בכדי שלישי מן הכפורת. ודעת הרמב"ן שם) שאין זה דרך כבוד להיות הארון נישא למטה, אלא שהטבעות היו קבועות בזויות התחתונות של הארון, והארון נישא למעלה מן הבדים וכתפות הנושאים.

³³ רמב"ן שם, ע"פ ברייתא דמלאכת המשכן.
³⁴ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ג הלכה יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת מנחות

**ו. מנורה גופה צפון ודרום הוה מנחה ... אל מול פני המנורה
יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מצדדין פניהם כלפי נר
אמצעי ... מכאן שאמצעי משובח**

י"א³⁵ שבשונה משאר הכלים שבהיכל, נרות המנורה כנגד רוחב הבית בין הצפון ובין הדרום³⁶, וששת הנרות הקבועים בששת הקנים היוצאים מן המנורה, כולן פניהם לנר האמצעי שעל קני המנורה³⁷, וי"א שהטו את הפתילות מצד ימין ומצד שמאל אל האמצע, וזה הנר האמצעי פניו כנגד קדש הקדשים וי"א שהטו את פתילתו לכיון קדש הקדשים, והוא הנקרא נר מערבי. וי"א³⁸ שהמנורה מונחת בצפון ההיכל כשאר הכלים בין מזרח למערב משמאל הנכנס למקדש, ונר המערבי הוא הנר הקרוב לקודש הקדשים האחרון לצד מערב.

הלכה למעשה

³⁵ שם הלכה ה' ויב וכן נראה דעת הסמ"ג וז"ל "ששת הנרות הקבועים בששת הקנים היוצאים מן המנורה כולן פניהם לנר אמצעי של קנה המנורה וזה האמצעי פניו כנגד קדשי הקדשים והוא הנקרא [נר] מערבי (לשון רמב"ם ה"ח) לדברי האומר (מנחות צח, ב) מצפון לדרום היו מונחין", ולא הביא חולקים, וכן דעת הריב"ש תי. ³⁶ פסק בן כיון שר' יוחנן במגילה כא והכא ר' נתן יליף מיניה דאמצעי משובח וזה שייך רק אי נימא דבין צפון לדרון היה מונח. ועיין באחרונים על הדרה ובפר"ח או"ח תרע"ז ובנובי"ת או"ח קכב ובזב"ח תודה שם מדוע פסקו כרא"ב ודלא כרבי והרי הלכה כרבי מחבירו.

³⁷ עיי' בחי' מרן רי"ז הלוי עה"ת (פרשת בהעלותך) שדן אליבא דהרמב"ם אם הוא דין בצורת המנורה או ממצות ההדלקה.

³⁸ השנות הרב"ד שם יב וכן דעת רש"י ותוס'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ומטעם זה כשמדליקים נרות חנוכה בבית הכנסת מניחו בכותל דרום כמנורה שהיתה מונחת בדרום³⁹, ובגובה י"ח טפחים כגובה המנורה⁴⁰, ו"א⁴¹ שמסדרו ממזרח למערב שדעתם שכך היתה המנורה וכן המנהג הפשוט.

המדליק⁴² עומד אחוריו לדרום ופניו לצפון, ומתחיל מימינו שהוא הנר הסמוך לארון הקודש ושוב מוסיף והולך ומתחיל מהשמאלי ופונה לימינו, ואם המנורה קבועה בכותל, עומד ופניו לדרום ומתחיל מהנר המרוחק מארון הקודש ובכל יום מוסיף להתקרב לארון הקודש ובו מתחיל ומדליק משמאל לימין.

וי"א שמסדרו מצפון לדרום שלדעתם כך היה סדר המנורה, ויש מקומות שנהגו כן ואין למחות בהם דיש להם על מה לסמוך⁴³.

³⁹ ובתי כנסיות הנמצאים במזרח של ירושלים שארון הקודש לצד מערב, הרי זה ממש כדוגמת המקדש שהיתה הכניסה מצד מזרח וקודש הקדשים בצד מערב והמנורה היתה סמוך לכותל דרום משמאל הכניסה, וכן ינהגו בבתי כנסיות אלו. ובתי כנסיות הנמצאים בדרומה של ירושלים ומתפללים שם לצד צפון, יניחו המנורה מחציו של ביהכ"נ הסמוך לכניסה ששם הוא צד דרום, וסמוך לצד שמאל שכן היה במקדש, וכנ"ל, ובתי כנסיות הנמצאים בצפונה של ירושלים ומתפללים שם לצד דרום יניחו המנורה מחציו של בית הכנסת כלפי פנים סמוך לארון הקודש בצד שמאל. שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' נ.
⁴⁰ במור וקציעה סי' תרע"ה.

⁴¹ בב"י או"ח תרע"א הביא מתרומת הדשן (סי' קד) כתב שיש מקומות שמסדרים אותם בין מזרח למערב ובמקומות אחרים מסדרים אותם בין צפון לדרום והא מילתא תליא בפלוגתא דתנאי בפרק שתי הלחם (מנחות צח:) נרות המנורה היאך היו מונחים והיה נראה דהלכתא כרבי מחבירו (עירובין מו:) וכן פירש רש"י אליביה בפירוש החומש (במדבר ח ב) אמנם הרמב"ם (בית הבחירה פ"ג הי"ב) וסמ"ג (עשין קסג רט ע"ד) כתבו דמצפון לדרום היו מונחים וצריכין אנו לסדר הנרות כמו שהיו מסודרים במנורה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ונהרא נהרא ופשטיה, אמנם אם הייתי במקום שאין מנהג הייתי מנהיג כמו שראיתי ברוב מקומות וכרבי מחבירו עכ"ל והמנהג הפשוט לקבעם בכותל דרום ונמצאו מסודרים בין מזרח למערב. וכן פסק ברמ"א שם ז

⁴² מ"ב שם מג

⁴³ מ"ב שם מב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

